

варіанту задачі з управлінського обліку слід передбачити завдання з планування, аналізу та управління діяльністю підприємства;

3. поєднувати ручний характер навчання ведення управлінського обліку із застосуванням інформаційних систем і технологій обліку шляхом використання сучасних програмних продуктів;

4. при запровадженні кредитно-модульної системи навчання слід передбачити комплекс критеріїв з оцінки знань студентів з метою підвищення інтересу до вивчення дисципліни. Студент повинен розуміти дисципліну, що вивчається та, найголовніше, вміти практично застосовувати здобуті знання.

Звісно, даний перелік заходів з покращення методики викладання управлінського обліку у вищих навчальних закладах є не остаточним, він буде доповнюватись в міру нових відкриттів, пов'язаних із методикою ведення такого обліку. Лише своєчасне реагування на зміни дозволить підготувати високоякісні облікові кадри.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освітньо — професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напряму 0501 — «Економіка і підприємництво» / Колектив авт. під загал. керівн. А. Ф. Павленка. — К.: КНЕУ, 2002

Л. М. КІНДРАЦЬКА, д-р. екон. наук, проф.
(Київський національний економічний університет)

ФОРМУЄМО МЕТОДИКУ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК В БАНКАХ»

Навчальна дисципліна «Облік в банках» викладається в Київському національному економічному університеті на бакалаврському рівні. У зв'язку з цим на кафедрі обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу чітко виокремилася науково-методична секція, де об'єднано викладачів, які вже в процесі підготовки студентів за магістерською програмою «Облік і аудит в управлінні банками» викладають низку навчальних дисциплін за профілем програми, а саме: Управлінський облік і аналіз в банках, Банківські операції, Організація обліку в банках, Звітність в банках. Втім, базовою все таки залишається навчальна дисципліна «Облік в банках».

Виникає цілком логічне запитання: «Чи є потреба у викладанні цієї дисципліни на бакалаврському рівні?». Зрозуміло, що тільки частина студентів, які отримали диплом бакалавра оберуть для подальшого навчання магістерську програму «Облік і аудит в управлінні банками».

Поza як, але всі випускники КНЕУ, які працюватимуть у народному господарстві, так чи інакше матимуть певні взаємовідносини з банками. Вже нині спектр банківських послуг досить широкий, банки поступово набувають статусу універсальних кредитних установ, а до банківського бізнесу практично залучені всі суб'єкти господарювання, зокрема і фізичні особи.

Отож, моя відповідь на поставлене вище запитання — так!

Безумовно, дисципліна «Облік в банках» досить складна з огляду на її змістовне наповнення. Акцент робимо на розумінні загальнотеоретичних підходів бухгалтерського обліку в процесі вивчення методик обліку конкретних банківських операцій. Втім це тільки один напрям загальної методики викладання. Ми йдемо значно далі. Методики обліку банківських операцій базуються на основоположних принципах міжнародних стандартів бухгалтерського обліку: нарахування доходів (витрат), відповідності звітних періодів, оцінки активів. Тому студент, передусім, повинен розуміти механізми застосування цих принципів при опрацюванні методик обліку банківських операцій. Домогтися цього досить складно. вже на цьому етапі даються взнаки білі плями у знаннях окремих студентів (а їх, на жаль не так мало) з теорії бухгалтерського обліку. От і приходиться починати з побудови балансу банку, активних і пасивних рахунків. Спочатку думалось, що це погано. Втім тепер зрозуміло, що навіть негатив можливо скерувати за бажання у певний позитив. Саме так! Враховуючи досвід роботи зі студентами четвертого курсу минулих років перші дві лекції дисципліни «Облік в банках» присвячую, до певної міри, теорії бухгалтерського обліку, елементам його методу з прив'язкою до системи бухгалтерського обліку банку. Розглядаю і баланс, і звітність, і рахунки, і подвійний запис, і документацію.

Далі поступово вникаємо у план рахунків, принципи його побудови, номенклатуру рахунків.

Можливо комусь це здаватиметься дивним, але на лекцію студенти приносять план рахунків із яким працюють в процесі конспектування змісту лекції. Це дає змогу швидше розібратися з класами рахунків, кожен із яких забезпечує повну облікову про-

цедуру відображення в системі рахунків конкретних банківських операцій за відповідним напрямом ведення банківського бізнесу.

Так, крок за кроком, студенти опановують механізм обліку банківських операцій, що забезпечується в процесі пізнання таємниць подвійного запису і бухгалтерського балансу.

Ефективність навчального процесу за дисципліною «Облік в банках» досягається завдяки взаємодії керівника курсу (лектора) і викладачів, які ведуть практичні заняття. Важливе значення тут має наявність методичних розробок для проведення практичних занять. Ми їх ще називаємо робочими зошитами, у яких наведено умови задач, вправ, що їх мають виконувати студенти в аудиторії, і тих, що виносяться на самостійну роботу.

Добитися високої якості викладення дисципліни можливо тільки в процесі постійної кропіткої роботи викладача над собою. Йдеться про поновлення і, що особливо важливо, поповнення власної теоретико-практичної бази. Зрозуміло, що переконливість викладача при викладі змісту лекції, тобто висока якість його власної методики викладення позитивно впливає на рівень професійної підготовки спеціаліста. Водночас цілеспрямована підготовка спеціаліста вимагає певної методики опанування змістом дисципліни. Методики бувають різні: практичні і теоретичні, прості і складні, «добрі» і «погані». Методики створюються, а далі постійно вдосконалюються. Як відомо, Національний банк України змінює положення нормативно-інструктивних документів з питань обліку доволі часто, що зумовлює потребу постійного їх переосмислення.

Не секрет, що викладачі з дисципліни «Облік в банках», будучи новаторами своєї справи, отримують оновлені знання, так би мовити, дослідним шляхом.

Треба дуже вірити у студента і любити свій предмет, щоби всі новаторські починання НБУ сприймати схвально, після чого працювати за схемою: читаю — розумію зміни — стираю з пам'яті старе — вношу у пам'ять нове — передаю свої знання студенту — і так постійно, починаючи з початкового етапу: ознайомлення зі змістом.

Певні коригування у відкатаний механізм викладання дисципліни внесено у зв'язку із залученням нашого університету у Болонський процес, за яким теоретична підготовка має набагато більше значення, ніж практичні заняття. Передусім слід змінити погляд на індивідуально-консультаційну роботу (кількість годин у загальному навантаженні зростає).

Вже нині університет працює над положенням про індивідуально-консультаційну роботу.

У цьому зв'язку неможливо залишити поза увагою погляд професора Ф. Ф Бутинця, що його він виклав у статті «Бухгалтерська освіта і Болонський процес: уніфікація чи гармонізація» (газета «День» за серпень 2005 року).

Скажу відразу, що мені, як бухгалтеру-практику багато положень автора імпонує.

Багато, але не всі. І передусім це стосується позиції автора щодо самостійного вивчення студентами предметів. Загалом, студент обирає на вивчення конкретний предмет, самостійно вирішуючи який саме.

Це не означає що обраний предмет студент буде вивчати самостійно — навпаки, тіснішою мати стати його співпраця з викладачем даної дисципліни. Саме у цьому запорука успіху, адже навчальний процес не стоїть на місці.

Сьогодні він такий, а завтра... що ж буде «завтра»?

Завтрашній день визначає той факт, що нині оновлення банківської практики проходить набагато швидше, аніж оновлення теорії. По суті практика йде попереду теорії. Тому вже «завтра» практика буде перенесена до змісту нових інструкцій, спеціальні знання досвідчених банкірів будуть узагальнені в методиках підготовки конкретних спеціалістів.

Для того, щоб студенти, а в майбутньому спеціалісти банківської справи, пам'ятали своїх вчителів, нам необхідно вчитися. а ще краще — «вчитися, вчитися і вчитися». Необхідно не тільки відслідковувати зміни, але й брати безпосередню участь у цих процесах. Важливо чітко уявити, що потребує день завтрашній, і швидко оволодівши новими знаннями, передавати їх нашим студентам.

С. І. КОВАЧ, канд. екон. наук, доц.
(Київський національний економічний університет)

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ»

Не дивлячись на те, що дисципліна «Податковий облік і звітність» є однією з основних облікових дисциплін для підготовки магістрів за фаховим спрямуванням «Облік і аудит», порівняно з іншими дисциплінами, які опановують студенти-магістри, вона є